

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenem
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemani:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " —
četrt " 6 " 50
mesec " 2 " 20

V upravnistvu prejemani:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " —
četrt " 5 " —
mesec " 1 " 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 133.

V Ljubljani, v torek 12. junija 1900.

Letnik XXVIII.

Delegacije in Hrvatska.

Avstroogerski ministri zunanjih stvari so bili dozda navajeni, da se jim v delegacijah ni prigovarjalo glede njihove zunanje politike, pa je zategadelj ves zunanji svet mislil, da so vsi narodi habsburške monarhije zadovoljni z vsem, kar se počne v tem pogledu. Na to so bili posebno ponosni Nemci in Mažari, ker se zunanja politika vodi večidelj tako, kakor oni žele brez vsakega obzira na slovansko prebivalstvo monarhije.

Zadovoljni so bili dozda s to politiko seveda tudi Nemci nemške države in Lahi, saj sta ravno ta dva avstrijska sosedata imela največ koristi od takozvane trojne zveze, katere se avstroogerska diplomacija oklepa kakor rešilnega štita. In ravno od teh sosedov trpimo na Avstroogerskem največ Slovani, saj je znano, da oba naša ljubeznjiva sosedata uplivata v marsičem na notranji razvoj naše države.

Posebno velik upliv imajo Nemci, pa tudi Lahi mislijo, da imajo pravico zapovedovati na jugu po slovan. pokrajinah. Vsled tega tujega upliva imamo toliko zmešnjav v državi. Naperjeno pa je vse, kar se godi, proti Slovanom, katerim Nemci in Lahi ne privoščijo onih postavnih slobod, katere uživajo oni v celem obsegu. In Slovani naj bi ostali še znanprej hvalitelji sedanjega sistema, ki jim podkopuje obstanek ter jih zaustavlja v vsakem napredku? To je nemogoče, in Čehi so prvi, ki so se uprli temu nedostojnemu ravnanju najvišjih političnih oblasti.

In ravno v delegacijah, kjer je bilo do zdaj vse tako složno, se je zgledil z odločno in pogumno besedo poslanec Gregor, da pové avstroogerskim diplomatom pa tudi Evropi, kakšna je ta politika, ki se je dozda tako hvalila. Povedal je pogumni Čeh,

da ni res, kar se neprenehoma trdi, da vsi narodi avstroogerske monarhije odobravajo to politiko trojne zveze. Izjavil je jasno, da so Čehi nezadovoljni z dosedanjim zunanjo politiko, ker gre le ta za tem, da se Slovan v Avstriji ne pusti na dan in se radi tega zatira, kolikor se le da.

Zunanja avstroogerska politika podpira v vsakem pogledu notranjo, ki je naperjena le proti Slovanom. Čehi zahtevajo, da ne bodo nikjer zapostavljeni, marveč uvaženi kakor Nemci. Diplomati avstroogerski zahtevajo od Čehov in drugih Slovanov, da žrtvujejo vse za takozvane državne potrebe, a z druge strani ne mislijo na to, da dajo tudi Slovanom iste pravice, kakor jih uživajo Nemci in Lahi. Pred vsem je neobhodno potrebno, da se oživotvori češko državno pravo, da se odstrani krivica, katero Čehi trpe že toliko let. To je največja državna potreba, katero bi morala država rešiti, da zadovolji češki narod, ne pa da kuje zveze s sosedi, ki so največji sovražniki Slovanstva sploh, a posebno še Čehov.

Ko smo prebrali to pogumno in odločno izjavo češkega delegata, smo se razveselili, kajti mislili smo si, da se bode našel tudi med hrvatskimi delegati mož, ki bode storil isto glede hrvatskega vprašanja. Dozda se to še ni zgodilo. Od hrvatskih delegatov v ogerske delegaciji ne moremo za zdaj kaj takega pričakovati, ker oni so vsi privrženci današnjega Slovanom nevarnega sovražnega sistema ter oprode ogerskih političarjev. Pač pa bi se moral najti mož v avstrijski delegaciji, ki bi znal povedati ravno isto kakor Gregor. Če Čehom na severju delajo Nemci hude zapreke ter jih s pomočjo sedanje državne politike pritiskajo na steno, delajo na jugu Hrvatom isto Mažari in Lahi.

Na severu ne puste Nemci na noben način, da se oživotvori češko državno pravo, a ravno tako hočejo na jugu Mažari in Lahi

pokopati za vselej hrvatsko državno pravo. Proti zedinjenju hrvatskih dežel se ustavljajo odločno; zanikujejo povsodi, kjer le morejo, hrvatske pravice na hrvatske dežele, a s pomočjo državnih oblasti se trudijo, da hrvatski narod ugonobijo v narodnem pogledu.

Dalmacija spada po nagodbi k Hrvatske in premda je hrvatskim in mažarskim mogotcem ravno ta nagodba vedno na jeziku, kot nekakšna sveta postava, jo pri vsem tem vendar le oni ne izpolnujejo, nego se jej protivijo v vseh onih točkah, ki so za Hrvate povoljne. Popuščajo pa vsled zunanje politike Lahom vse, da celo dopuščajo, da se državi nevarna iredenta širi, kakor se hoče, ker mislijo, da je ta družba naperjena le proti slovanskemu prebivalstvu in ne tudi proti obstanku države.

Tako pripravlja avstroogerska diplomacija pot svojemu severnemu sosedu do Trsta, ki misli seveda Laha od tukaj iztisniti, dočim ga sedaj v zatiranju Slovanstva podpira. Kaj so avstroogerski diplomati zares tako kratkovidni, da ne morejo spregledati, kako nevarna je iredenta ravno radi tega severnega soseda?

Vsak razumen državnik bi znal najti sredstva, da zatre tako škodljivo društvo na tleh svoje države, ter gledal, da državi privrženo prebivalstvo zedini v eno skupino, a to bi mogel storiti tem lažje, ker je za tako skupino zavzet sam narod in ker se more osloniti pri izvajanju tudi na državno pravo teh dežel. Toda dosedanja avstrijska politika se je držala in se še vedno drži ravno nasprotnega načela, zato pa ima tudi toliko zmešnjav v državi. Obstane Avstroogerske je pa vendarle odvisen od dveh državnih skupin, ki se morajo prej ali kasneje osnovati: na severju češka, na jugu pa hrvatska skupina. Za prvo je povzdignil svoj glas češki delegat na pravem mestu, a neobhodno

potrebno bi bilo, da se to stori tudi od hrvatske strani. Ves hrvatski in slovenski narod bi tako izjavo oduševljeno odobril, ker bi se tako zvedelo tudi v zunanjem svetu, kaj žele avstrijski Jugoslovani. Na severu države češka skupina z 9 milijoni najmarljivejšega in najnaprednejega prebivalstva na jugu pa hrvatska skupina s 6 milijoni hrabrega in morju privajenega naroda, to bi bila za državo dva obrambena štita, katera bode Avstroogerska še gotovo potrebovala. Ni li umestno, da se avstroogerski diplomati in državniki slednjič streznijo ter poslušajo glas narodov, katerim je v resnici mnogo lažje, da se država vzdrži? Dajte Slovanom pravice, pa se netrebate bati za obstanek države.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. junija.

Češki poslanci o položaju. Večje število mladočeskkih poslancev se je že vrnilo v domovino in njih naloga obstoji sedaj v tem, da pojasne javnosti in svojim volivcem dogodke zadnjih dni. Poslanec dr. Herold je imel v nedeljo shod v Kraljevih Vinohradih. Rekel je mej drugim: »V zbornici smo pričeli z godbo, po kakršni bodo morali nadalje plesati v celi Avstriji«. V »Lidovih Novinah« odgovarja poslanec dr. Stranek na vprašanje »Kaj sedaj?«: »Naš narod mirno zre v bodočnost in je voljan, tako dolgo varovati svoje pravo, dokler ne bo deležen popolne pravičnosti. Včerajšnji dan nam sicer ni prinesel popolnega uspeha, a utrdil je našo pozicijo. Razpust parlamenta bi ne oslabil našega odpora, nastopili bi marveč s pomnoženimi močmi, ako bi se nam ne priznalo popolno zadoščenje za 17. oktober m. l. Vodivni krogi naj bi uvideli, da z nemško nadvlado nič ne opravijo. Državni zbor se ne snide, dokler ne bo po-

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

Posebno hud je gospod Ivanov na Levca („Edinost“, št. 242) zavoljo rabe pasiva z zaimkom *se*, ker piše: „Pri-
držujejo se vse pravice, poluglasni *e* se lahko spozna“ itd. Tudi ta graja je neosnovana. Kakor znano, nima slovanščina posebne oblike za pasiv. Pomaga si zato z opisovanjem: 1) s tem, da veže trpni deležnik s pomožnimi glagoli: osajden jesi dobesedno 'du bist verurtheilt', toda v pomenu 'condemnaris', vprašan sem bil, tepen boš, v šoli je bil opominjan; 2) z vezanjem zaimka *se* z aktivom: govori se, piše se, to se ve 'das versteht sich, intelligitur' (se *ve* piše tudi Ivanov sam; meni se zdi to preloga italijanskega, zlasti v Primorju toliko rabljenega *si sa*). Kajpa da postane ta zadnja konstrukcija lahko dvoumna, zlasti če je osebek kaka oseba: povsod se hvališ, ti ljudje se hvalijo. V takem pomenu si moramo pomagati drugači, zlasti s tem, da prebrnemo stavek v aktivno obliko: povsod te hvalijo, te ljudi hvalijo vsi. Če pa je osebek neosebna stvar, smemo rabiti *se* z aktivom v pasivnem pomenu tudi mi. Vsi Slovani ga tako rabijo; ne vem, zakaj bi nam to bilo prepovedano. Hrvat Maretić piše: Broj jėdan sklanja se kao sām (Gramatika 220). Srb Daničić prav tako: Oblik se u riječi zove stanje u koje ona dolazi, da bi se pokazala sveza izmegju nje i drugoga čega u misli (Oblici 1). Rus Brandt: Печатаются настоящие лекции почти без дополнений противъ того, какъ они дѣйствительно читались (Декция по исторической грамматикѣ, предисловіе): ali se lekcije same tiskajo, ali so se same brale, gospod Ivanov? Poljak Kryński: Formy te w dzisiejszym języku nie używają się (Gramatyka ięzyka

všeka podstatná jména rodu ženského (Mluvnice pro školy 89). Zlasti hrvaščina ali srbščina in ruščina rabita take zveze, in sedaj prihaja g. Ivanov in pravi: Taka slovenščina je švabska! Ima li svoje brave res za tako neumne, da se ti ne bodo poprašali, kako govore Nemci? Ali pravijo ti: Alle Rechte behalten sich vor? Die Hauptwörter declinieren sich? es spricht sich so (tako se govori)? es schreibt sich uns (piše se nam)? bei der Versammlung hat sich folgende Resolution angenommen (na zborovanju se je sprejela ta-le resolucija)? To naj je švabščina, g. Ivanov? Pristna slovanščina je, da, Rus skoraj nikoli ne dela pasiva drugači. Malorus Lewicki (Grammatik der ruthenischen oder kleinrussischen Sprache 122) naravnost pravi: „Das Mittelwort der gegenwärtigen Zeit leidender Form wird im gemeinen Leben fast nie, nur im höheren Style gebraucht. Man sagt nicht *дѣлать ему есть даруемый*, sondern *дѣлать ему даруется*; *онъ называемъ Иванъ*, sondern *онъ называеся Иваномъ* er wird Johann genannt.“ Potemtakem je tudi Levce smel pisati, kakor je pisal. In vendar je nekaj resnice v graji Ivanova, samo da je ta presplošna; resnica je namreč, da se naš narod tudi tega dovoljenega pasiva ogiblje kolikor moči in da rabi rajši namesto njega aktivno konstrukcijo, zlasti kadar si more pomagati s prvo ali tretjo osebo množine ali pa z drugo osebo ednine; napačna pa zategadelj še ni zgoraj obravnavana pasivna oblika.

Aktiv s zaimkom *se* v pasivnem pomenu torej nismo Slovenci prevzeli iz nemščine, pač pa je nasprotno slovanščina (najbrž po čeških uradnikih) posodila starejšemu pisarniškemu stilu nemškemu slovansko konstrukcijo s *se*. Po nemških uradih so do nedavna pisali in deloma še pišejo stavke kakor so ti: Hiebei (diesfalls) wird sich auf den Ministerialerlass bezogen (berufen); darnach ist sich in Zukunft zu benennen; hievon ist sich die Überzeugung

V „Edinosti“ št. 244 graja g. Ivanov Levcu stavek: „Kadar je lastno ime zloženo iz pridevnika in samostavnika“ ter uči, da je tukaj orodnik na pravem mestu, češ, pristni Slovenec bi rekel: „Kadar je lastno ime zloženo z dvema besedama, pridevnikom in samostavnikom.“ Zelo dvomim, da bi narod kje tako govoril. Kaj bi to pomenjalo? Nemški bi se to glasil: „Ist ein Eigennamen mit zwei Wörtern, einem Eigenschafts- und einem Hauptwort zusammengesetzt“, to je poleg dveh besed je še pridevnik in samostavnik! Res jasna definicija. „Da bi jo kokla opraskala!“ moram nehoté vsklikniti z Ivanovim, kateremu ravno tam tudi ni prav, da imajo naši pesniki v besednem redu precej prostosti, ker graja ta-le stavek: „Življenje naše je sejanje, pri katerem se poleniti ne smemo, ker čas po bliskovo hiti in vemo, *da, kdor* je len ob setvi, malo žanje.“ Po Ivanovu bi bil moral Svetličič zapeti tako: „Življenje naše je sejanje, *mej* katerim se poleniti ne smemo, ker čas po bliskovo hiti in vemo, *da malo žanje, kdor* je len ob setvi.“ Sonet brez rim torej priporoča Ivanov; morda bo vstreženo bodočim dekadentom?

Ivanov (in pred njim že Lamurski) graja v „Edinosti“ št. 244 mnogotero napačno rabo predloga *pri*, češ, da je po nemškem vzorcu, n. p. v stavku „Že najstarejši pisatelji naši so pri mehkih kakor pri trdih deblih pisali zdaj *u*, zdaj *i*“ ter zahteva, da je pisati v takem primeru *o*, ker „se različne promene vrše v samostavniku“. Mislim, da je prav in mogoče oboje. „Pri sklanjanju“, „pri spregatvi“, kar graja Ivanov ter nadomešča z „v sklanjanju, v spreganju“, nisem našel v Levcu; vendar bi tudi to ne bilo napak, ker rabimo *pri* tudi za čas, torej „pri spregatvi“ = kadar spregamo; enako imajo Hrvati svoj *kod*: kod obsedanja Beča vrlo se osramoti Kara Mustafa (Veber, Skladnja 49). Res je pa, da se je *pri* po vplivu nemškega

polno rešeno jezikovno vprašanje. S sklepom zborničnega zasedanja je odstranjen vladni jezikovni načrt. Vlada bo v kratkem znova prišla s pravno akcijo. — Jednako govore položaju tudi drugi mladočeski voditelji, ki vsi priznavajo, da češka stvar ni poražena.

Mažarska sodba o avstrijskih parlamentarnih razmerah. Mej sodniki nad Avstrijo, njenimi narodi in razmerami so Mažari vselej prvi in tudi o najnovejšem dogodku v dunajskem parlamentu so se v soboto izražale v Budimpešti že oficijelne sodbe. Po izjavah mažarskih politikov je položaj v Avstriji sedaj ta-le: Mladočehi vztrajajo pri svojem stališču, Nemci tudi; večina desnice je razbita, katoliška ljudska stranka boleha na notranjih bolečinah, res bila je zadnja ura. Sedanji državni zbor ni spolnil svoje dolžnosti in iti bo moral. Toda bo-li novi državni zbor boljši, previdnejši in bolj premišljen, o tem se v Budimpešti obče dvomi. Tajiti se namreč na da: Mladočehi so popularni pri svojih volivcih, nemški radikalci tudi, socialisti bodo imeli v industrijskih krajih bogato žetev; to so elementi, ki jim vedno raste vojna navdušenost. V takih razmerah je pač mogoče, da ne izostane moderna ultima ratio regum, absolutizem, in ta bo avstrijskim narodom došel sedaj mnogo bolje, nego pseudo-parlamentarizem. Koerberjevo ministerstvo ne bo tako naglo padlo, kajti izjava ministerskega predsednika kaže, da uživa popolno zaupanje vladarjevo. — Zdi se, da so si Mažari ustvarili precej jasno sliko o avstrijskih parlamentarnih razmerah.

Milan in srbski denar. »Information« se bavi z jako delikatno zadevo. Poneverjenja državnega denarja postajajo vedno pogostejša. Ko so lani zaprli ravnatelja užitnine, govorilo se je v javnosti, da manjka skoro dva milijona. Poneverjenje je javnost spravljala v dotiko z bližnjim sorodnikom Milanovim, Mihaelom Bogičevićem. Ta mož je mej preiskavo umrl nagle smrti, Simičić je bil obsojen v sila nizko kazni. Skoro na to so si šepetali ljudje, da je zginilo iz blagajne remontnega oddelka 800.000 frankov. Ta blagajna je bila pod direktnim Milanovim vodstvom. Zadnje dni so zopet odkrili velikanska poneverjenja v vojaških magacinih beligradske trdnjave. Milan je predlagal »v interesu dobrega imena srbske vojske«, naj se potlači ta dogodek. In zgodilo se je tako. Milan ima na Srbskem lepe čase. Do kedar?

V Angliji sedaj vse triumfira nad zasedenjem glavnega transvalskega mesta Pretorije, ker je baje sedaj tudi že opozicija prepričana, da vojska nazadnje ni bila tako krivična, kakor so spočetka trdili nerazsodni

ljudje. Zaslepljenost se je polastila večinoma vseh krogov, da ne vidijo krivice, ki se je zgodila južno-afriškima republikama. In ta ugoden trenutek bo izrabila vlada. Razpustila bo baje v kratkem spodnjo zbornico, akoravno poteče nje legislativna doba še le čez dve leti. Upa namreč, da bodo za njo zelo ugodno izpadle volitve v sedaj vladajočem navdušenju. Posamezne poskusne volitve v minulem tednu so vlado potrdile v tem načrtu.

Revolucija na Kitajskem. Razmere na Kitajskem so se sedaj do cela pojasnile, ko je Reuterjev urad objavil najnovejšo vest, glasom katere se je kitajska cesarica postavila odločno na stran rogoviležev. Evropske velesile vedo sedaj, da nimajo opraviti s tolpo revolucionarcev, marveč s samim cesarskim dvorom, in vse meri na to, da se čim prej pokoljejo vsi na kitajski zemlji bivajoči tuji. Seveda fanatiki ne zasledujejo samo tujcev, marveč tudi kitajske kristijane, ki jih je »okužil« tuji vpliv, in ravno danes se zopet poroča, da je bilo umorjenih 40 kitajskih kristijanov. Upor zavzema vedno večje meje, vsa okolica mej Pekingom in Tien-Tsinom je preplavljena z Bokserji. V pristanu Taku je sedaj že 25 zunanjih vojnih ladij. Na potu v Peking je sedaj večje število vojakov; samo Angleži so poslali 650 mož. Skupno se je 10. t. m. odpeljalo iz pristana Toku 1500 mož. Največ vojakov pa namerava odpotovati Rusija, do katere ima cesarica vdova največ zaupanja. V tem smislu se da tudi razlagati najnovejša vest, da je oblastna vladarica zbežala iz dvorne palače k ruskemu poslaniku. Boji se pred vsem Angležev in Amerikanov in proti njim išče zaslombe pri Bokserjih in ker se konečno mora naslanjati na kako velesilo, se je obrnila tudi do Rusov. Poslaniki v Pekingu se sicer nadajo, da se jim kmalu posreči zatreti upor, a razmere kažejo, da ta trenutek še ni blizu.

Knjige in časopisi.

»Narodni Gospodar«, glasilo »Gospodarske zveze« ima v 11. številki zopet bogato in zanimivo vsebino. A. Strekelj razpravlja »Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo«, in nadaljuje pouk o pravilnem ravnanju z gnojem. Nato slede članki: »Ali je moči izboljšati slabe letine?«, »O gipsu«, »O cenah deteljnih semen«, »Poskušnje s krmскими rastlinami v Melku na Spodnjem Avstrijskem«, »Učinek umetnih gnojil pri sadnem drevju«, »Barva panjeve«, »Važnost perotnistva«, »Kmetova opravila meseca junija«, »Vprašanja in odgovori«, »Prevažanje živali z železnico«, »Shod avstrijskih ključavničarjev na Dunaju«. V oddelku »Zadruga« poroča, da bode 8., 9. in 10. julija v Parizu mednarodni društveni shod, na katerem

se bode v prvi vrsti razpravljalo o meščanskem ljudskem kreditu in o kmetijskem ljudskem kreditu. Dalje priobčuje »Gospodar« sejme po Kranjskem, denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu aprilu in maju tekočega leta, tržne cene žita na dunajski borzi in na domačih trgih in tržne cene surovih svežih kož. »Narodni Gospodar« izhaja dvakrat na mesec. Cena listu je za nečlane samo štiri krone na leto, za pol leta dve kroni. Člani ga dobe brezplačno.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. junija.

»Učit. Tovariš« v službi pri židovskih liberalcih. Jakob Dimnik z zavezanimi očmi piše »Učiteljskega Tovariša« in vodi »slovensko učiteljsko«. Ko bi imel pogled uprt v svet, bi ne mogel pisati, »da krščansko-socialna stranka kaže dovolj jasno v govorjenju in dejanju, da ji je šola deveta briga, ki kar naravnost smeji in psuje učiteljsvo po raznih zborih«. Kedaj so narodno napredni prijatelji slepega Jakoba naredili toliko za šolstvo, nego dunajski krščanski socialci v par letih, odkar so na kmilu. Jakobu Dimniku še jedenkrat povemo, da je dunajski občinski zastop dal v zadnjih štirih letih za zgradbo novih šolskih poslopij 5.954.610 kron. Prejšnja liberalna večina je šolstvo zanemarjala. Preteklo leto je dal dunajski občinski zastop 392.000 kron za potrebe revnih šolskih otrok. Berolin je dal le 45.765 mark, dasi ima znatno večje število otrok. Za hrano revnim šolskim otrokom da dunajski občinski zastop na leto 30.000 gld. Dr. Lueger je dal dunajskim učiteljem volilno pravico v II. volilnem razredu, v Gradcu jih Ganglovi prijatelji in »vzor možje« Irotove vrste hočejo potisniti v tretji volilni razred. In Jakob Dimnik si upa klicati dunajskim učiteljem, ki se oklepajo kršč. socializma: »Ljudje so brez ponosa, brez časti, pravi pristni figa možje«. Ko se je Jakob Dimnik najedel »figa možva« prične ta ljubitelj »svobode« moze krščanskega prepričanja psovati z »učiteljskimi mameluki«. »Učit. Tov.« je list, ki je javno izrekel, da je prišel Nemec dr. Schaffer v deželni šolski svet kot zastopnik Slovencev, zato pač ni upravičen nastopati niti proti dunajskim slovenskim učiteljem: J. Habetu iz Črnege vrha nad Idrijo. Ig. Hönigmanu, iz Vitanja, Antonu Lipovcu s Koroške Bele Janezu Petkovšku z Bevk, Janezu Tomaževiču z Bitanja in Juriju Vraniču iz Preserja, ki so podpisali volilni oklic za dunajske nemške krščanske socialce, v katerega so pristavili nemški krščanski učitelji točko o »Deutsche Treue«. Ljubkovanje s Schafferjem nam kaže, da »Tovariš« ni toliko za

»Deutsche Treue«, ampak, da ga boli, ker so slovenski učitelji na Dunaju volili nemške krščanske moze in ne nemške in židovske liberalce. Ali tudi za tistega, ki brani nemške liberalce, ne veljajo besede Jakoba Dimnika: »Človek, ki zataji svoj rod, je izgubil tako že vso sramoto« in »sram mora biti drugih, ki imajo tako sodrgo mej domačin« ter »slovenski stariši, ogibajte se teh poštenjakov«, ker »na jako nizki stopinji mora pač biti človek, ki se ne sramuje poljubovati škorenj, ki ga brcajo?« ...

Sežiganje mrličev v Gradcu. Dne 8. t. m. je sklenil graški občinski zastop z vsemi glasovi proti enemu, da se ugotovi prošnji dunajskega društva za sežiganje mrličev, »Flammen«, da se tudi v Gradcu uvede fakultativno sežiganje mrličev ter se podari temu društvu 3000 kvadr. m. prostora, na katerem se zgradi krematorij in kolumbarij. Stvar je še bolj smešna radi tega, ker proglasa graški listi ta sklep kot velevažno pridobitev v kulturnem in higieničnem pogledu ter kade prof. Kratterju in dr. Miglitzu, ki sta umela to idejo v Gradcu popularizovati. — Vsa stvar ima čisto drugo lice. Po soglasnem mnenju higienikov-veščakov nima sežiganje mrličev zlasti v manjših mestih prav nikake prednosti pred pokopavanjem, ne s higieničnega ne s kakega drugega stališča, pač pa govore vsega uvaževanja vredni pomisleki gospodarskega in pa sodno-medicinskega značaja proti sežiganju. Da se pri nas ogrevajo izvestni krogi za nesmiselno in brezpotrebno sežiganje mrličev, ni čudno, ker tem kulturonošem je dovolj razloga, da se navdušujejo za kako še tako malenkostno in smešno stvar, ako je le ta stvar v kakem istinitem ali dozdevnem nasprotju z vero ali nje obredi. Sicer pa prav iz srca privoščimo, da se bodo tudi v Avstriji sežigala trupla onih, katerih pamet je že davno prismojena.

»Grazer Tagblatt« — katoliški teolog. Nikar ne mislite, da je »Slovenski Narod« edini list, ki se kot glasilo svobodomiselnih inteligence živahno zanima za verske zadeve in strokovno bavi z verskimi študijami. Liberalci so povsod enaki, o stvareh, ki jih najmanj poznajo, najrajši pišejo in najrajši govore, vselej in povsod se ti moze, ki jim vera najmanj prija, z vso ognjevitostjo gorečnosti bore za čistost vere, kadar jo hočejo skaliti rimski papeži ali ultramontanski škofje. Tako se je minuli teden »Grazer Tagblatt« razkoračil nad cerkveno dogmo o papeževi nezmotljivosti, češ, ker je v nasprotju z zgodovino in vso krščansko tradicijo, ter se skliceval na govor slavnega hrvaškega vladike J. J. Strossmayerja. »Grazer Tagblatt« je celo citiral odlomke iz tega

prav na mestu. Ako rečem »Včeraj sem bil na kosilu pri grofu«, je to toliko, kakor »sem kosil«; ako pa pravim »Pri kosilu je zbolel«, pomenja to čas, v katerem se je to zgodilo, »ko je kosil«; na kosilu je zbolel je dvoumno, ker bi pomenilo lahko tudi »zavoljo jedi, ki jih je užil na kosilu«. Germanizem pa je pri v zvezi kakor »Potrošil sem pri desetih goldinarjih« in v prisegah »pri moji duši«. Toda kedo bo mogel zlasti to zadnje iztrebiti, ko je prešlo narodu že v meso in kri! Ni pa germanizem pri v zvezah kakor so te: »Pri vsej bogatiji ni srečen«, »pri svojih letih je še trden videti«, »čudno je, da pri toliki množici psov ni nič slišati o steklini«. Če bi to bil germanizem, bi morali za germanizem šteti tudi srbski ali hrvaški kod v istem pomenu: »Sramota bi bilo, da Turci dogju u moju kuču, pa kod tolike slave i imena moga ništa u njoj ne nagju; kod mojije pet stotina kmeta sad ja kmeta nemam nijednoga; Kako li te Turci prevariše Te svezaše kod oružja ruke; Kod oružja i kod konja tvoga Živa će te u ruke hvatiti; kod tolike braće i sve svagje pa na božić bez mesa (Daničić, Srbska Sintaksa 201, Miklošič, Vergl. Gramm. IV. 540, Maretić 534). Ta pomen (dasi) se je najbrž razvil iz temporalnega.

Po pravici graja gosp. Ivanov (v »Edinosti« št. 244) rabo veznika kot v zgledih, kakoršen je ta: »Kuković je prišel v Zagreb kot revež, a s pomočjo vladnih jaslji je umrl kot bogatin«. V takih primerih zadostuje popolnoma samostavnik sam. Da bi bil pa tudi Levec grešil kje v pravopisu zoper to pravilo, ne vem in ne verujem. Predaleč pa je na drugi strani zašel g. Ivanov, trdi, da je kot pogrešen v zvezi »Predlog iz- kot predpona pomeni«. V svoji modrosti nas podučuje tako-le:

»Slovenski narod sploh ne pozna in nikdar ne rabi besede kot v pomenu švabskega als, wie; da, niti v primerjalnih slučajih ne,

pravilom slovenskega glasoslovja, saj ni razloga, da bi baš besedi »kakoti« spreda in zada zloge tako nenaravno odsekavali in potem oni odsek »— kot —« neprekosljivim izrazom rabili: nego v sitni zadregi je bil oni pisatelj, ki je prvi ta kot uvel, kako bi svoj als slovenski povedal, — izmisli si je (!) in nam vrnil ta povsem neopravičen kot, seda pa kotkajo, da je groza. Sloven pa tudi besede koti ne pozna, nego govori: jasno ko ribje oko, belo ko sneg —; jaz, tvoj prijatelj, ti tako svetujem —, rodil se je siromak, umrl je bogataš —, okrajni ured in sod (das bezirksamt als gericht), viši deželni in prizovni sod (das oberlandes- als berufungsgericht) ... Tudi v vseh drugih Slovanih nikjer (!) ne nahajaš besede kot za rečeni pomen nam toliko vsiljevani, — in pa če bi bila vsaj blaglasna besedica, ali tudi to ni, ostane gerda spaka čisto nepotrebna, tore ogibaj se je.

Vse kaj drugega je štajerski kakti, pametno skrajšan po kako-ti, in ga štajerski Sloven tako rabi za pomen švabskega wie, nikdar pa ne za švabski als, n. p. Predajam ti, moj sin, vso vlast! delaj, gospodari kakti (!) drago, ali glej, da ne razsipaš imenja! — V tem pomenu se nahaja tudi v Miklošičevih spisih.

Nemški »als« res dela sitnosti ne samo nam, ampak tudi drugim narodom; kako težavno je, se ga prav odkrižati na primer v prelaganju iz nemščine v latinščino! Kadar nahajamo v nemščini pri apoziciji ta als, tedaj moramo natančno preiskati, ali je z besedico als pritaknjeni pristavek resnično dejanstvo (faktum) in realno svojstvo, ali pa le nekaj vmišljenega, predstavljenega, primerljajočega. Samo v prvem primeru ga ne smemo sloveniti, v drugem pač. Dalje je paziti, v katerem razmerju je z besedico als pritaknjeni pojasnilni pristavek do osebk ali dopovedka. Ako imamo pred sabo stavek »Ich erinnere mich, dass ich als fünfjähriger Knabe in den Fluss gefallen bin«, vidimo, da je pristavek »als fünfjähriger Knabe« pravi faktum, realno svojstvo, »ko sem imel pet let«. Ta pristavek spada dalje k subjektu »ich«; v tem primeru ne bomo praelagali als in zatorej rekli »Spominjam se, da sem petleten deček pal v reko«; pristavek osebkov sestoji tukaj iz dveh besed, namreč iz pridavnika »fünfjähriger« in glagola »erinnere«.

stavniki, kakor v stavku »Alexander schlug als Jüngling die Griechen bei Chaeroneia«; tu mi prav za prav ne moremo izlepa reči »Aleksander je mladenič pobil Grke pri Hajroneji«; pač pa če pristopi besedica »še« k besedi »mladenič«: »še mladenič«; brez nje bi rabili dandanes že kot ali pa drugači opisali stavek. Ako pa pristavek z als pojašnjuje dopovedek, ga moramo tedaj, kadar je realno svojstvo, praelagati brez vsakega pristavka, naj si bo iz več besed ali samo iz enega samostavnika, torej je edino prav: Kuković je prišel v Zagreb revež; vojvoda se je vrnil zmagovavec. »Als Freund rathe ich dir« se mora sloveniti als s »kot prijatelj ti svetujem« ali pa si pomagati drugači: »Jaz, tvoj prijatelj, ti svetujem« ali »Ker sem ti prijatelj, ti svetujem«. Pogostoma ima namreč tak pristavek z besedico als vzročni ali pogojni namen; tedaj ga je izpremeniti v popoln postranski stavek, začeti s ker, kadar, ki: »ich als Vater muss für die Erziehung meiner Söhne sorgen«: »jaz, ki sem njih oče, moram skrbeti za vzgojo sinov«. V takem pomenu pa smemo tudi rabiti ko, kakor, kot: »Ko prijatelj ti svetujem«. »Kot zavezniki Čehov so glasovali Slovenci zoper predlog«. S ko ali kakor ali kot je sloveniti als tudi v pomenu »nach Art und Weise«: »Turki niso ravnali ko zmagovavci, ampak ko razbojniki«. Nemški als pri naštevanju v pomenu »zum Beispiel«, slovenimo s kot ali pa s kakor: »Mnoge ptice, kakor (kot) gosi, race, labodi, otve, znajo plavati. Ko se v ti zvezi pač ne rabi; navadno pa se v slovenščini ta kakor ali kot razširja v popoln stavek s pristavkom besedice so: »kot so«, »kakor so«. V pomenu »anstatt, für, in der Bedeutung« slovenimo als s predlogom za: »das wurde als Wunder betrachtet« »to so imeli za čudež«, »to so šteli za čudež«; »Ijudi so šteli za bogove«. V pomenu »zu, unter« slovenimo als s predlogoma v, med: »Das wirst du mir nicht als Fehler anrechnen« »tvoja mi ne smeš računati kot napako«.

govora, da bi dokazal neresničnost in neopravičenost te dogme, in rabil pristno liberalni vir za svoje citate, vir namreč, ki ga zgodovina ne pozna. Ne kako zgodovinsko delo, ampak zloglasni »Scherer«, glasilo nemškega protirimskega gibanja, je podlaga »Tagblattovi« temeljiti in verodostojni študiji. Da govori zgodovina o Strossmayerjevem nastopu vse drugače, je lahko umevno. Čudimo se le, da ni te najnovejše »race« videl tudi že »Slov. N.« in jo podal svojim globoko - lahkovernim in »razsodnim« bralcem!

Šolstvo na Štajarskem. Gotovlje dobe dvorazredno ljudsko šolo in se izločijo iz solskega okraja Žalec. Deželni šolski svet štajarski je dovolil družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ustanovitev jednorazredne privatne dekliške šole na Muti. Učiteljem pri sv. Miklavžu pri Ormožu je imenovan definitivni učitelj Iv. Tomažič, v Kamci v mariborski okolici def. učitelj Fr. Tschepe istotam, učiteljica za ročna dela v Olimiji in Virsteinu nadučiteljica so-proga Marija Lovrec roj. Blaj iz Olimij. Definitivni ljudski učitelj Jožef Tschek pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju je stopil v stalni pokoj.

Slavnostna akademija v Celju. Prihodnjo nedeljo priredi »Narodna čitalnica« v zvezi z vsemi narodnimi društvi v Celju v proslavo Franceta Prešerna in v korist njegovemu spomeniku v Ljubljani v veliki dvorani Narodnega doma slavnostno akademijo. Na vsoporedu so godbene točke celjske narodne godbe, deklamacija gospice Mete Baševce, alegorija, dvoje bariton-solo g. dr. Bela Stuhca, na klavirju spremlja gospica Jela Sernčeva, in udarjanje tamburašev celjskega Sokola. Konečno se vprizori spevo-igra »Ob vrbskem jezeru«, katero izvršuje celjsko pevsko društvo s spremljevanjem celjske narodne godbe pod vodstvom gosp. Fr. Koruna. Po predstavi prosta zabava. — Vstopnina 3 K, 1 K 80 h, 1 K 40 h, 1 K 20 h, stojšča 80 h, za dijake in vojaštvo 40 h. Začetek ob 1/2. 8. uri zvečer.

Štajerski deželni muzej se razširi ter deželni stavbeni urad že razpisuje dotična dela.

Celjska narodna godba bo igrala v četrtek 14. rožnika v Žalcu pri procesiji. Popoldne ista godba priredi dobrodelni koncert na vrtu gostilne gospoda Robleka.

Blagoslovljenje novega vodovoda v Gunceljah pri Šent Vidu nad Ljubljano dne 10. junija 1900. Vas Guncelje šteje 24 hiš, vodo so zajemali iz hriba držečega grabna, seve da je bila posebno o poletnem času voda kalna, z razno nesnago zmešana, večkrat zdravju škodljiva. Dne 30. januarja 1900 so se posestniki Guncelja o navzočnosti župana g. Belca zbrali, ter sklenili, da napravijo vodovod. Posestnik Vid Merhar je brezplačno odstopil svoj močan studenec v hribu ter prepustil svet za vodno shrambo in polaganje cevi. Župan g. Belec je napravil načrt, oskrbel cevi in cement, vodil delo; vaščani so pa sami kopali in potrebno dovažali, tako da je bil vodovod z majhnimi troški kmalo dodelan. Vodna shramba je 17 1/2 kub. met. velika, zidal jo je v občo zadovoljnost in nizko ceno g. Jurij Jenko, zidarski mojster v Zg. Šiški, a druga dela so pa posestniki sami napravili pod nadzorstvom g. župana. Cevi se je položilo 904 met., glavna cev ima 1 1/2 c. svitlobe, voda je napeljana v 17 hiš in več hlevov na 29 pip. V vasi je vodnjak s koritom, iz katerega vedno voda teče, in hidrant za požar. Vodovod je blagoslovil g. župnik Gregor Maloverh v obilni vdeležbi ljudstva, v navdušenem govoru povdarjajoč, koliko se v lepi složnosti napravi, želeč da bi pridni Gunceljčani veselo in dolgo dobro vodo uživali; zahvalil se županu za skrbno nadzorstvo, da se je delo po ceni in srečno zvršilo. Šent Vidski pevci so nato več lepih pesmij zapeli. Gasilci so pa napravili vajo v veselje vaščanom, ko so videli, kako jim vodo vrh strehe žene. Slavnost se je končala z navdušenostjo in v občo zadovoljnost pri kozarcu pive.

Začasni poštni urad. Dne 15. junija t. l. odpre se v hotelu Sv. Janez pri Bohinjskem jezeru, okraj Radovljica, poletni poštni urad (za dobo od 15. jun. do 15. sept. vsa-

biralnica pošto hranilnišnega urada. Zvezo bode imel s poštnim uradom v Srednji vasi v Bohinju po vsakdanji poštni vožnji Bohinjska Bistrica-Srednjavas v Bohinju.

Kmetijske novice s Koroškega. Novo mlekarno snujejo v Podkloštru. Dne 13. m. m. je imel tam g. Šumi predavanje o nji. Pristopilo je takoj 39 udov s 102 deleži. Stala bo uravnava mlekarne okrog 2200 K. Delovati prične že koncem junija. V odbor so izvoljeni: Načelnik g. P. Bramberger; tajnik g. župnik Gr. Einspieler; blagajnik g. T. Lipold; odborniki gg. J. Wirt, J. Pipenbach, R. Glančnik, Fr. Čikof, J. Fertala in Fr. Pečar. Novemu podjetju želimo kar največ uspeha! — Državne premije za konjerejo se bodo delile: v Velikovecu dne 10. sept. ob 10. uri; v Celovcu dne 11. sept. ob 9. uri; v Blatogradu dne 12. sept. ob 9. uri; v Beljaku dne 17. sept. ob 8. uri; v Šmohoru dne 19. sept. ob 10. uri. — Po zadnjem uradnem izkazu imajo garje pri ovcah v dveh hlevih občine Dobrivas in v štirih hlevih občine Rikarjavas. — Skušnja za kovače bo v Celovcu dne 30. junija. — Kovaška sola v Celovcu otvori prihodnji tečaj dne 1. julija. — Učni tečaj za sadjerejce priredi kmetijska družba meseca septembra. — Splošna dirka za kmetovalce bode letos dne 14. septembra na vresu pri Celovcu.

Vest jih peče! Liberalne poslance koroškega deželnega zbora peče vest, da so odklonili podporo za skladišče v Sinčivasi. Pri »bauerntagu« v Kotu je dne 27. maja poslanec Kotz opravičeval to odklonitev s čenčami, katere je v deželnem zboru pobral za poslancem Plavecem. Po Kotzevih besedah je glavni greh našega skladišča ta, da kupuje žito od — čujte! — slovenskih kmetov! Ta greh je seveda neodpustljiv v očeh liberalne gospode! Rekel je dalje, da bo dovolil deželni zbor tudi sinškemu skladišču podporo, če bo tam »ein richtiges Gebaren«. Kaj zdaj »ni prav«, je gospod pozabil povedati! Ali morda to ni prav, da ne sestavljamo računov tako, kakor velikaška gospoda pri svojem »Lagerhausu«. V ostalem nas pa veseli, da se je gospodom že vzbudila kosmata vest in da so se začeli vsaj že — opravičevati! »Mir«.

Iz kozjanskega okraja. Na praznik Kristusovega vnebohoda bil je pokopan v Zagorji kozjanskega okraja tamošnji župan in dolgo vrsto let cerkveni ključar pri farni in božjepotni cerkvi Matere Božje zagorske, gospod Martin Sotošek. Rajni je bil dober kristijan, zvest sin svojega naroda. Imel je pa zato velikanski pogreb, da še Zagorje ni kmalu takega videlo. Naj pa tudi za plačilo mirno počiva!

Vozčki delavci so na včerajšnjem shodu sklenili, da gredo danes zjutraj na delo, kar se je res zgodilo. S tem je stavka končana. Jediní »Narod«, ki ima vedno polna usta o svobodi, ni nič storil za stavkujoče ter je celo bil proti pobiranju darov za stavkujoče, češ, da delavci še niso potrebni, in se včeraj piše: »kar je bilo v zahtevah delavcev pretiranega (!) to je tovarniško vodstvo seve odklonilo«. Vse njegovo delo za časa stavke in po stavki obstoji v obrekovanju političnih nasprotnikov.

Varnost v ljubljanski okolici. V nedeljo dopoldne je peljala Peričnikova dekla iz Savelj svoj mlekarški voziček po cesti, katera pelje proti ljubljanskemu vodovodu. Na poti se ji pridruži neznan človek. Ne da bi besedico spregovoril gre poleg nje. Ko ni bilo na daleč videti nobenega človeka, pahne hudobnež žensko v deteljo. Zdj se prične hud boj med njo in surovežem, kateri je junaški ženski obleko raztrgal, po glavi jo ranil, da je vsa črna od udarcev; pa tudi ona ga je hudo opraskala. »Ne boš me premagal, če me prav zakolješ,« je rekla, ko ji je z nožem pretel. Vsaled nje neprestanega vpitja in ker se je približal po cesti neki berač, je vendar popustil dekle, katera se je od strahu in napore vsa tresla. — To je že drugi slučaj na tej poti. Ženske iz Kleč in Savelj, katere vozijo zjutraj zgodaj mleko v Ljubljano, se že zdaj boje, kaj bo takrat, ko bo okoli vodovoda nasajeni gozd bolj visoko zrastel.

Mestnem trgu. Vožnja z avtomobili bode torej po Ljubljani precej ponehala. — Ušel je danes dopoldne kaznjenec mariborske kaznilnice I. Deutschmann. Delal je pri gradnji tukajšnje justične palače. Rodom je Štajarec. — Iz ljubljanskih gostiln. Natakariči Heleni Mrva pri Lahu v Prečnih ulicah je bilo iz predala ukradenih 40 K. Istotam je Laha pil delavec Ivan Trček toliko časa, da je pri mizi zasmrčal. To priliko je porabil nek radovednež ter mu je prebrskal žepe. Za »mujo« si je vzel seboj 30 kron. Na magistrat so včeraj spravili Rajmunda Novaka, ki se je tako napil šnopsa, da je obležal na sv. Jakoba nabrežju.

»Nepravilno sklican občni zbor«. Trgovsko bolniško in podporno društvo sklicuje za nedeljo dne 17. t. m. občni zbor. Na vzporedu stoji tudi točka: »Samostalni predlogi članov, ki se morajo po § 43 društvenih pravil vsaj osem dni pred občnim zborom izročiti pismeno ravnateljstvu«. Vprašamo, zakaj se vabila — previdno datirana z dnem 31. maja — še le te dni razdeljujejo? Ali zato, da se gg. članom onemogočijo samostalni predlogi, zlasti kakšen predlog, ki bi meril na to, da se da slovenščini isto mesto z nemščino? Gospodje se menda boje, da se ne bi dovolilo slovenščini tudi kaj pravice; boje se, da se ne bi obnovil lani srečno pokopani predlog. Vprašamo samo: Quousque tandem...?

Umrl je v Sežani gosp. Ign. Wilfer, vpokojeni c. kr. vodja žandarmerijske postaje, svak tamošnjega c. kr. sodnega oficijala g. Josipa Dettoni.

Hrvatski romarji v Rim odpotujejo iz Zagreba 26. t. m. Doslej je oglašanih 400 romarjev.

Katoliško deško ljudsko šolo v Gradcu s petimi razredi bode ustanovil »Katholischer Schulverein«.

Iz Slov. Bistrice se nam poroča, da je ondi umrl notar Franc Ratej v 76 letu svoje dobe.

Papirnica »Leykam Josefthal« je imela v preteklem letu čistega dobička 435.209 gld. 88 kr.

Pameten nasvet. »Novi List« poziva tržaške Slovence, da se ojačijo in skušajo otvoriti pristno slovenske trgovine za najnujnejše potrebščine v Trstu. Ako se pomisli, da Slovenec v Trstu ne more kupiti niti pole papirja, niti ene kape, ali klobuka, niti enega robca, ali, da se niti ne more dati obriti z občevanjem v svojem jeziku, ne da bi moral popraševati po Ponciju in Pilatu, je ta nasvet nujno potreben izvršitve. Naj bi tržaški rodoljubi s sodelovanjem »Naše straže« storili potrebne korake.

Služba suplenta za naravoslovje, združeno z matematiko in fiziko je razpisana za bodoče šolsko leto na samostojnih razredih državne gimnazije v Celju. Prošnje do 10. julija na direkcijo.

Nezgode. Pri pokladanju vodovodnih cevij za novo tovarno na Javorniku na Gorenjskem se je pripetila zopet nesreča. Antonu Janšu je zdrobilo v petek levo roko. V bolnišnici je pa umrl Pavel Zmrzlikar, o kojem ste že poročali v Slovencu, da mu je železen drog zdrobil nosno kost, pretrl črepinjo na glavi tako, da je čez 11 dni umrl. Kdo bode sedaj skrbel za onemoglo mater njegovo? V novejšem času se ponavljajo v tej tovarni nesreče za nesrečo.

Ponarejevalca denarja so prijeli minule dni v Malenci pri Čatežu, in sicer kovača Jurija Pirca in posestn. sina Mat. Kožarja. Pred kratkim sta se vrnila s Hrvaškega z večjo svoto denarja in ker sta se jedenkrat že morala zagovarjati radi tega prestopka, se sumi, da sta tudi sedaj imela na Hrvaškem denarne posle.

Pokradel je dosedaj neznan tat 5. t. m. posest. Jož. Zavirsku v Randolu pri Krki. Odsesel mu je žepno uro v vrednosti 38 K 30 h, ameriški dolar za 6 K 10 h in 7 K gotovine. Ko je pa na njegovo ovadbo orožništvo jelo zasledovati tatu, dobil je okradeni naslednjo noč nazaj uro in dolar, le gotovino si je tat obdržal.

Obstrelil je sinoči od 7. do 1/2. 8. ure zvečer v Štepanji vasi Jože Kos, po domače »Vrtarjeva« znanega pijančka Jak. Breskvarja p. d. »Greguca«. Ustrelil ga je v prsa. Prejsta se z drugimi prijatelji oba vozila bosa

»Greguca«, ki je oženjen, so prepeljali v deželno bolnico. Kos je v soboto kupil revolver v Ljubljani in ko je obstrelil Breskvarja, grozil je, da bode še jednega. Kos ima že radi nekega prejšnjega delikta presedeti osem mesecev. Kos je seve znatno zadolžen.

Od raznih strani. Fijakarjistrakajo v Parizu. — Granato v žepu je nosil v Memelu na sprehodu kanonir Petroschkat. Na strelišču si je potlačil v žep del granate, ki je imela v sebi še razstreljivo snov. Na sprehodu mu je granata v žepu eksplodirala. Detonacija se je slišala pol ure okrog. Lahkomišljeni kanonir je strašno razmesarjen. — Milijonar usmrtil se je na Dunaju. Samomorilec je 62letni Anton Dengler, ki je posestnik pivovarne in večkratni milijonar. Obesil se je. — Vojaštvo proti kobilicam. Iz Bukarešta se poroča, da je na otokih Donavske delte toliko kobilic, da so v pokončevanje te nadloge poslali tri polke vojaštva. — Veliki delavski nemiri so bili včeraj po noči v Eisenercu na Štajarskem. Tri osebe so mrtve, več je ranjenih. Mej poslednjimi so tudi trije orožniki. — Znanega Krstiča, prijatelja Etbina Kristana in agitatorja protislovanski stvari v Istri, so pripeljali v zapor v Voloski.

Društva.

(Dnevni red okrajni učiteljski konferenci slovenskih ljudskih šol v Ljubljani,) ki bode dne 23. junija 1900, ob 8. uri zjutraj v telovadnici prve mestne deške petrazrednice v Komenskega ulicah: Fr. Levec: Naznanila in opazke o mestnih slovenskih ljudskih šolah. — Jožef Maier: Poročilo o dunajskem učnem tečaju za zdravljenje jecajočih otrok po Berquandovi metodi in navodilo, kako je ravnati v šoli s takimi otroki. — Fr. Črnagoj: V koliko naj se mestni učitelj ozira pri šolskem pouku na gojenje cvetlic in na sadjarstvo? — Izbor učnih knjig za šolsko leto 1900—1901. Solska vodstva, ki želé glede učnih knjig v prihodnjem šolskem letu kakšne izpremembe, naj pošljejo do 18. junija t. l. c. kr. mestnemu šolskemu svetu utemeljen nasvet, drugače pa negativno poročilo. — Jožef Maier: Poročilo o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice in nasveti o nakupu novih knjig. Dotične nasvete je najkasneje do 18. t. m. pismeno naznaniti načelniku knjižničnega odbora gospodu Jožefu Maierju. — Izvolijo se trije udje knjižničnega odbora za šolsko leto 1900/1901. — Izvoli se stalni odbor za šolsko leto 1900—1901. — Samostalni predlogi, ki jih je najkasneje do 18. t. mes. pismeno zglasti pri stalnem odboru.

(Gasilska slavnost v prid Preširnovega spomenika) dne 17. t. m. obeta biti prav lepa. Priredila jo bodo naslednja društva iz radovljiskega okraja: Breznica, Begunje, Mošnje, Bled, Kamnagorica, Boh. Bela, Radovljica, Mojstrana, Koroška Bela in Ráteče. Soudeležba pa je naznanjena od drugih društev po okolici in izven nje. Pred rojstno hišo pesnikovo zapeli bodo združeni pevci vseh društev »Luna sije« iz Aljaževce pesmarice ter obesili lovorjev venec na spominsko ploščo, za tem pa odkorakali na Selo, kjer se bode vršila veselica s petjem, godbo, srečkanjem in drugimi razvedrili v prid Preširnovega spomenika. Začetek bode ob 3. popoldan.

Darovi.

Za venec na grob pokojnega dekana A. Mežnarca sta v korist Jeranovi dijaški mizi darovala g. Peter Bohinjec, župnik v Horjulu, 10 K, in g. Iv. Zupan, kurat v Št. Petru, 10 K. — Poleg tega so podarili dijaški mizi g. prof. Frid. Žakelj 10 K in g. M. Arko, dekan v Idriji, 20 K. — Gospod Jan. Škrjanec, župnik v Vremah, 3 K 50 h. — Neimenovan 10 K. — Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 12. junija. Listi poročajo, da je cesarjev odlok za razpust parlamenta in razpis novih volitev že gotov, le datovan še ni. Nove volitve se vrše baje 23. septembra.

Dunaj, 12. junija. Tukaj so še vedno na dnevnem redu razna posvetovanja o političnem položaju. Körber se je posvetoval z načelnikom češkega liberalnega veleposestva grofom Oswald Thun-om, s princem Liechtensteinom in grofom Dzieduszyckim. Posvetovanja ve-

ključena vsaka obstrukcija. — Spravna pogajanja mej Čehi in Nemci so odložena, da se pomirijo duhovi.

Dunaj, 12. junija. V političnem življenju je zavlada mir. Za pomirjenje duhov je pripravljen daljši čas. Poljaki se bodo v bodoče pridružili vsaki kombinaciji za parlamentarno delo. O sklicanju spravnih konferenc za zdaj ni govora, naj je tudi minister Pientak namignil, da se pripravljajo.

Dunaj, 12. junija. Levičarski izvrševalni odbor ima v petek sejo. Na dnevnem redu je razgovor o položaju. Spomenica o načrtu jezikovnega vprašanja se izroči vladi. Javnost o njej ne bo poučena.

Trst, 12. junija. Laški listi poročajo z veseljem vest, da so občinske volitve v Kastvu razveljavljene.

Celoveo, 12. junija. Porotno sodišče je obsodilo 19letno Magdaleno Stippich, ki je 23. marca položila svojega deset dni starega otroka v sneg, da je v snegu zmrznil, na deset let težke ječe.

Rim, 11. junija. Sveti oče se je v nedeljo zvečer vključil ugovoru zdravnika dr. Lapponija podal v cerkev sv. Petra, vsprejel tam romarske deputacije in podelil blagoslov. Tukajšnji listi popisujejo dogodek pri nedeljskem jutranjem obisku dr. Lapponija. Papež ga je vsprejel z besedami: „Le ne ugovarjati, ljubi Lapponi, danes zvečer se damo nesti doli v cerkev in vi pojdete z nami. Ako bi se v vam kaj pripetilo, bo že pomagal fra Orsenigo (usmiljeni brat vodja reševalne službe). Dobro vemo, kaj si smemo zaupati; naša ura še ni prišla. Delo nam je najboljša kratkočasja in tudi najboljša zdravilo.“

Rim, 12. junija. Pri ožjih volitvah minulo nedeljo je bilo izvoljenih 30 kandidatov ustavoverne stranke, mej temi 9 opozicijonalcev, in devet kandidatov skrajne leve.

Berolin, 12. junija. Po premieri Sullivanove opere „Mikado“ poklical je cesar Viljem skladatelja k sebi. Sullivan je cesarja vprašal, ako ne misli priti na Angleško, kjer bode sprejet tako, kot nihče prej. Dva moža sta na Angleškem popularna, lord Roberts in cesar Viljem. Cesar je izrazil svoje veselje, da Angleži vedo, kako prijateljska čutila goji do njih, ter je dejal, da morda pride v Cowes.

London, 12. junija. Reuterjev urad poroča iz Pekinga 11. t. m.: V misijonskem zavodu Tung-šov, ki so ga Bokserji zažgali, je bilo ubitih 40 kitajskih kristijanov.

London, 12. junija. Večerni listi poročajo iz Tien-Tsina, da je cesarica vdova pribegla k ruskemu poslaniku. — Iz Petrograda poročajo, da je v Port Arturu pripravljenih 6000 vojakov v Peking, za slučaj, da jih pozove ruski poslanik.

London, 12. junija. Iz Pekinga poročajo, da je po ulicah in cestah pred poslaništvu že polno nevarnih oseb. Nevarnost je vsak hip večja. — Iz Tien-Tsina poročajo, da se je pri Pen-Taiho

izkrcalo 4000 Rusov, ki so na potu v Peking.

London, 12. junija. Uradno se poroča: 7. t. m. se je bil boj pri Roodevalu. 17 mož, mej temi dva častnika je ubitih, 76. mej temi pet častnikov ranjenih, ostale so Buri ujeli. — General Methuen se je 8. t. m. bil z vso svojo divizijo 10 milj južno od Heilbrona.

London, 12. junija. Po poročilih iz Kapstadta je moral polk Yorkshirev biti 7. t. m. zelo vroč boj, ker je velik del vojakov ranjen. Od četrtega batalijona je ušlo 6 mož.

London, 12. junija. Buller brzojavlja iz glavnega tabora v Natalu 11. t. m., da se je angleška moč koncentrirala minulo noč ob reki Klip. Tam so Angleži presenetili 3000 Burov, ki so menili zasesti prelaz, a so se morali umakniti pred angleškimi topovi. Druga konjeniška brigada je imela hud boj. Angleži imajo približno (!) šest ubitih in sedem ranjenih.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 11. junija 1900.

Za 100 kilogramov.

Pšenica za junij . . . gl.	7 70	do gl.	7 75
„ „ jesen . . . „	8 07	„ „	8 08
Rž za junij . . . „	7 10	„ „	7 15
„ „ jesen . . . „	7 25	„ „	7 26
Turšica za junij . . . „	5 82	„ „	5 83
„ „ jul.-avgust . . . „	5 87	„ „	5 88
„ „ sept.-okt. . . „	5 98	„ „	5 99
Oves za junij . . . „	5 34	„ „	5 35
„ „ jesen . . . „	5 44	„ „	5 45

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306 2 m, srednji zračni tlak 736 0 mm.

Čas opazovanja	Stanje boro-metra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
11 9. zveč.	737 4	19 1	sl. jug	del. jasno	
12 7. jut.	738 2	14 4	sl. jug	jasno	0 0
12 2. popol.	737 7	23 9	sr. jug.		

Srednja včerajšnja temperatura 19 0°, normale: 17 3.

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo
od dné 3. do dné 9. junija.

	K h		K h
Goveje meso I. v. kg	1 28	Pšenična moka 100 kg	28 40
„ „ II. „	1 12	Koruzna „	17 —
„ „ III. „	96	Ajdova „	37 60
Telečje meso „	1 20	Fižol, liter „	— 16
Prasičje „ sveže	1 40	Grah „	— 24
„ „ prek.	1 43	Leča „	— 24
Kostrunovo meso „	80	Kaša „	— 22
Maslo „	2 —	Ričet „	— 22
Surovo maslo „	1 90	Pšenica „ 100 kg	18 40
Mast prasičja „	1 40	Rž „	16 —
Slanina sveža „	1 36	Ječmen „	16 —
„ „ prekajena	1 44	Oves „	13 —
Salo „	1 20	Ajda „	19 60
Jajce, jedno „	5	Proso, belo „	19 —
Mleko, liter „	16	„ navadno „	14 —
Smetana, sladka liter	80	Koruz „	14 40
„ „ kisl „	80	Krompir „	7 —
Med „ „ kg	—	Drva, trda „ m ³	7 —
Pištanec „ „	1 20	„ mehka „	—
Golob „ „	40	Seno, 100 kg „	4 40
Raca „ „	—	Slama „	4 —
Zajec „ „	—	Stelja „	1 60

= Razglednice = barvotiskane, krasno izvršene, dobivajo se pri knjigotržcu Ant. Turku v Ljubljani, na Dunajski cesti, komad po 5 kr., razprodajalcem po zelo nizki ceni.

Národní noša

komad po 5 kr., razprodajalcem po zelo nizki ceni.

Zahvala. 526 1—1

Vsem, ki so med boleznijo in ob smrti moje iskreno ljubljene soproge, gospe

Franje Šešek

izražali na kakoršenkoli način svoje sočutje, darovateljem krasnih vencev, gg. pevcem za ganljivi žalostinki, ter vsem, ki so dragi rajnici izkazali zadnjo čast, izreka v svojem in imenu svojih otrok in sorodnikov svojo priščno zahvalo

Ivan Šešek,
magistr. svetnik.

Lak za sobina tla, dá lesk in prevlaki ter se kaj hitro suši. Za samo uporabo zalogi pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Františkanske ulice. 238 11 11—2
Vnana naročila proti povzetju.

Najboljša pitna voda

pri epidemijski nevarnosti, v podobnih slučajih že večkrat preskušena, od zdravniških (X.) avtoritet priznana, je 10 23

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

Ta voda je popolnoma prosta organskih snovij in daje posebno v krajih s sumljivo vodo iz vodnjakov in vodovodov najugodnejšo pijačo.

Izvirek: **Giesshübl Sauerbrunn,** želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specializiranih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

Vzajemna zavarovalnica proti požar. škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

razpisuje

službo ravnatelja in oziroma njega namestnika.

Prošnje naj se vlagajo

do dné 25. junija t. l.

Plačilo po dogovoru.

V Ljubljani, dné 10. junija 1900.

Odbor koncesionarjev.

522 3—1

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, horzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 71 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijskih 20.000.000 K.

Reservni zaklad nad 7.500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dné 12. junija.	
Skupni državni dolg v notah . . .	97 95
Skupni državni dolg v srebru . . .	97 60
Avstrijska zlata rent 4% . . .	116 20
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron . . .	97 45
Ogerska zlata rent 4% . . .	116 05
Ogerska krona rent 4%, 200 . . .	91 25
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld. . .	175 8
Kreditne delnice, 160 gld. . .	709 50
London vista . . .	242 25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. . .	118 50

Dné 11. junija.	
3-2% državne srečke I. 1854, 250 gld. . .	168 50
5% državne srečke I. 1860, 100 gld. . .	158 75
Državne srečke I. 1864, 100 gld. . .	199 —
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron . . .	95 40
Tisine srečke 4%, 100 gld. . .	138 75
Dunavske vravnave srečke 5% . . .	250 —

Dunavsko vravnavo posojilo I. 1878 . . .	106 50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% . . .	94 20
Prioritetne obveznice državne železnice . . .	408 —
„ „ južne železnice 3% . . .	320 —
„ „ južne železnice 5% . . .	118 75
„ „ dolenskih železnice 4% . . .	99 50
Kreditne srečke, 100 gld. . .	395 —
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. . .	335 —
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld. . .	41 —
Ogerskega „ „ 5 „ . . .	20 —
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld. . .	12 —
Rudolfove srečke, 10 gld. . .	63 50

Salmove srečke, 40 gld. . .	175 25
St. Genois srečke, 40 gld. . .	183 —
Waldsteinove srečke, 20 gld. . .	178 —
Ljubljanske srečke . . .	48 —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld. . .	283 —
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. . .	6272 —
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld. . .	770 —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr. . .	121 —
Splošna avstrijska stavbinska družba . . .	169 —
Montanska družba avstr. plan. . .	473 50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld. . .	415 —
Papirnih rubljev 100 . . .	255 25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako izrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.